

museum can framis barcelona (es)

BAAS, Barcelona (ES)

Architectenbureau BAAS is de winnaar van ‘de Stedelijke Prijs voor Ontwerp, Architectuur en Verstedelijking 2009’ (Premio Ciutat de Barcelona de Diseño, Arquitectura y Urbanismo). Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt door de gemeente Barcelona. BAAS heeft de prijs ontvangen voor het ontwerpen van museum Can Framis. ‘Het bureau is erin geslaagd een intiem openbaar gebouw te creëren in een versnipperde stedelijke context.’ Zo concludeert het juryrapport.

Museum Can Framis staat in de wijk Poble Nou in Barcelona. De wijk ligt naast het oude centrum tussen de zee en de diagonaal, één van de hoofdverkeersaders van de stad. In de vorige eeuw was Poble Nou een zelfstandig dorp naast Barcelona, ontstaan vanuit de behoefte aan industrie. Later werd het dorp opgeslokt door Barcelona en werd de industrie verplaatst naar buiten de stad. Vanaf 1953 werd het straatbeeld van de wijk overheerst door hoogbouw met sociale woningbouw. Er bleef weinig over van het authentieke karakter van Poble Nou.

In Poble Nou bruist het van de ontwikkelingen. In het jaar 2000 is de gemeente van start gegaan met het ambitieuze plan: 22@ Barcelona. Het industriële karakter van Poble Nou wordt nieuw leven ingeblazen door het gebied om te vormen tot het kenniscentrum van de stad. Voor zover mogelijk worden oude fabrieken herbestemd tot kantoren, universiteitsgebouwen en publieke voorzieningen

conserveren

Niet alleen architectonische hoogstandjes worden geconserveerd. Fabrieken van het eerste uur worden zo veel mogelijk bewaard. Zoals de fabriekshallen van Can Framis, één van de eerste textiel fabrieken van Poble Nou. De textiel fabriek is al lange tijd niet meer als zodanig in gebruik. Het terrein werd volgebouwd met een allegaartje van bijgebouwtjes uit latere perioden. Daartussen stonden de oude, ongebruikte fabriekshallen met dichtgemetselde kozijnen.

Deze hallen vormen nu een hoofdbestanddeel van museum Can Framis. Het is een museum voor moderne Catalaanse schilderkunst van de stichting Vila Casas. Het gebouw is bedoeld als schatkist waarin een kunstperiode wordt geconserveerd voor latere generaties en niet als de nieuwe publiekstrekker. Het bescheiden ontwerp draagt hieraan bij.

ingetogen

Het gebouw wordt omringd door prestigieuze projecten zoals de Torre Agbar van Jean Nouvel en het nieuwe Media Tic-gebouw van Enric Ruiz Geli. Het museum zelf is alles behalve schreeuwerig, het valt op door de geringe bouwhoogte en het ingetogen kleur- en materiaalgebruik. Het hoogste bouwdeel, één van de oude fabriekshallen, telt slechts drie verdiepingen.

oase

Het museum bestaat uit drie gebouwdelen. Twee oude fabriekshallen en een derde nieuw gebouwdeel dat de twee oude hallen met elkaar verbindt tot één geheel. Besloten tussen de gebouwdelen ligt een plein dat een belangrijk onderdeel vormt van het ontwerp. Een kleine parkeerplaats heeft hiervoor als inspiratiebron gediend. Deze lag verscholen tussen de wirwar van aanbouwtjes op het fabrieksterrein. ‘Er heerste een opvallende rust in deze besloten ruimte. Het vormde een sterk contrast met de drukte van de stad erbuiten. Deze kwaliteit wilden we versterken in ons ontwerp.’ Aldus projectleider Jordi Framis. Het museum ligt vrij op de kavel. De ruimte rond het gebouw is ingericht als tuin, waarbij een groene bufferzone van heuveltjes is aangelegd tussen de straat en het gebouw. Daarmee wordt het zicht op verkeer en geparkeerde auto’s vanaf het plein geminimaliseerd. Het plein wordt nog meer geïsoleerd doordat het zo’n 1,5 meter onder straatniveau ligt. De fabriek Can Framis is namelijk ooit lager aangelegd dan het huidige Barcelona.

levensverhaal

De gevels van de oude fabriekshallen vertellen veel over de geschiedenis van het gebouw. Ze worden gekenmerkt door hun grove textuur. Deze textuur ging voorheen verborgen onder een dikke laag cement. Het ontbreken van een logische ritmiek in de gevel was voor de architect reden om de laag cement te laten verwijderen. Na het verwijderen kwam de oorspronkelijke opbouw tevoorschijn. De gevels bleken in verschillende fasen te zijn gebouwd. Ze bestaan namelijk zowel uit oud metselwerk van natuursteen, als uit metselwerk van baksteen uit latere tijden. De kozijnen zijn ook niet in één keer geplaatst. Dit is te zien omdat ze zijn aangebracht op wisselende hoogte, in verschillende grootte en vorm, met lateien van metselwerk of beton. Juist deze chaotische opbouw maakt de gevel uniek.

Daarom heeft de architect ervoor gekozen de gevel slechts te laten schilderen en de textuur in het zicht te laten.

contrast

De oude gevels met grove textuur vormen een contrast met de gladde gevel van de nieuwbouw. Om duidelijk te laten blijken dat dit gebouwdeel uit een andere tijd komt, is de gevel niet gemaakt van metselwerk maar van beton. De kleur van het ongeschilderde beton sluit wel aan bij de neutrale lichte kleur van de geschilderde gevel. Om de overgang van oud naar nieuw te benadrukken zijn kozijnen aangebracht die de delen van elkaar scheiden. Deze kozijnen zijn voorzien van verticale flenzen die de industriële uitstraling van het gebouw versterken. Binnen is de expositieruimte efficiënt en sober ingedeeld. Om de drie meter staat een wand haaks op de gevel, waarop schilderijen bevestigd zijn. Omdat het oude metselwerk de extra belasting op de vloeren niet kan dragen is een stalen constructie toegevoegd. In een voorzetwand zijn kolommen opgenomen waar de vloeren nu op rusten. De indelingswanden zijn los gehouden van de buitenwanden en zijn slechts bevestigd aan de vloeren.

expressie

Zo sober als de expositieruimte is ingericht, zo uitgesproken zijn de trappenhuisen en kozijnen vormgegeven. Er zijn weinig kozijnen in de expositieruimte aanwezig maar de kozijnen die er zijn, zijn spectaculair en stuk voor stuk verschillend. In de oude hallen zijn daarvoor al aanwezige gaten in de gevel gebruikt. De kozijnen worden ingelijst als schilderijen door overdreven grote houten kaders. Net als bij de kozijnen is elke trap anders vormgegeven. In tegenstelling tot de expositieruimte zijn de trappenhuisen juist voorzien van veel daglicht. De bijzondere trappenhuisen geven de lange hallen richting en identiteit. ← Barbara Heijl

projectgegevens

architect	BAAS, Barcelona, www.jordibadia.com
projectteam	Jordi Badia, Jordi Framis, Daniel Guerra, Marta Vitório, Mercè Mundet, Miguel Borrell, Moisès Garcia
looptijd	2007 – 2009
bvo	5468 m ²
opdrachtgever	Fundació Vila Casas, Layetana, www.fundaciovilacasas.com
aannemer	Construcciones San José, www.constructorasanjose.com
adviseur constructie	BOMA, Joseph Ramón Solé, www.boma.es
installatietechniek	PGI engineering, www.pgigrup.com
landschapsarchitect	Martí Franch, www.emf.cat
projectmanagement	LAYETANA, www.layetana.com
directievoering	GPO Consultancy, Meritxell Bosch, www.gpo.es
fotografie	Pedro Peganauta (pagina 67, 68, 71 l.o., 73, 75 r.b.) Bastiaan Bautz (pagina 70, 71 l.b., 74, 75 l.m.) BAAS (pagina 66, 75 l.b.) en bouw- en situatiefoto's